

4. Петровський П. М. Гуманітарна парадигма в системі державного управління : монографія / П. М. Петровський. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2008. – 252 с.

5. Про державне стратегічне планування [Електронний ресурс] : проект закону від 03.11.2011 р. № 9407. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

6. Про затвердження Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013 – 2017 роки [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2012 р. № 967. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

7. Про затвердження державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2009 – 2015 роки [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 р. № 41. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

8. Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 532/2013 від 27.09.2013 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

9. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 504-р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

10. Український прорив: для людей, а не політиків [Електронний ресурс] : програма діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2008 р. № 14. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

Надійшла до редколегії 01.09.2014 р.

УДК 351.711

С. І. СИСОЄВА

МЕХАНІЗМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Проаналізовано механізми вдосконалення розвитку регіонального туризму України. Визначено напрями перспективного розвитку системи державного регулювання сфери туризму, забезпечення населення України якісними умовами відпочинку.

Ключові слова: державна політика, державне регулювання, інноваційний потенціал, модернізація, туристичний бізнес.

This article analyzes the mechanisms of improving public policy development of tourism. Directions term development of state regulation in the sphere of tourism, providing the population with Ukraine qualitative conditions of rest.

Key words: public policy, government regulation, innovation capacity, modernization, tourism.

Туристичний ринок в Україні знаходиться на стадії становлення. Стан ринку туристичних послуг конгруентний стану економіки і визначається соціально-економічними та політичними процесами, що відбуваються в країні, відтворюючи перебіг реформування суспільного життя. Україна належить до країн, де туризм як активний спосіб проведення дозвілля заохочувався державою, пропагувався та стимулювався шляхом соціалізації туристичних послуг і тому був сприйнятий більшістю населення як складова способу життя. Поліпшення рівня та умов життя вводить туризм до споживчої суспільної моделі, особливо міського населення, стимулюючи попит і формуючи ринок туристичних послуг. Розглядаючи проблему вдосконалення розвитку українського туризму, вважаємо за доцільне акцентувати нашу увагу також на положенні про те, що саме регіональна туристична конкурентоспроможність є невід'ємною складовою процесу розвитку та вдосконалення туристичної галузі в цілому по країні. Очевидно, що й туризм варто розглядати як потужний самостійний міжгалузевий господарський комплекс.

Проблеми розвитку регіонального туризму вже кілька десятиліть перебувають у центрі уваги науковців. Аналіз наукових джерел з проблематики розвитку механізмів удосконалення регіонального туризму свідчить, що українським ученим тут належить вагомий теоретичний доробок. Цим питанням присвячено наукові праці Л. Дядечка [1], Є. Козловського [2], М. Корецького [3], С. Хлопак [5] та ін.

Метою статті є аналіз основних механізмів удосконалення розвитку регіонального туризму України.

Найбільш сильні та інноваційні позиції мають посідати визначні місця в самій стратегії розвитку туризму в країні, а слабкі – необхідно поступово нейтралізувати кожної із груп конкурентних позицій слід використовувати відповідно специфічні типи конкурентних стратегій, які у своїй сукупності буде закладено в основу загальної стратегії розвитку туризму.

Проілюструємо це положення на прикладі позицій Карпатського регіону. До сильних конкурентних позицій регіону слід віднести:

- сприятливу кон'юнктуру та значний потенціал зовнішніх ринків, високий рівень зацікавленості туристів до Карпатського регіону та стійкий попит на карпатські туристичні продукти;
- наявність системи стратегічного керування розвитком туризму, достатньо високу ефективність заходів регіональної інвестиційної політики в туристичній галузі;
- узгодженість регіональної стратегії розвитку туризму в регіоні та стратегії розвитку низки корпоративних структур;
- велику кількість і різноманітність об'єктів туристського показу та туристсько-рекреаційних ресурсів. У наявності – необхідна природно-ресурсна база (в Українських Карпатах налічується понад 800 джерел і свердловин лікувальних мінеральних вод, багато з них – унікальні), вигідне географічне положення регіону (центр Європи). Існує могутній потенціал для розвитку різних видів туризму (мальовничі ландшафти, рельєф Карпат); відносно висока

екологічна безпека регіону (порівняно з іншими регіонами України природа Карпат зазнала менших втрат і в багатьох місцях зберегла свій первісний стан, що є важливим для розвитку відпочинку і туризму).

У свою чергу, слабкими конкурентними позиціями регіону вважаємо:

- наявність недостатньо кваліфікованих трудових ресурсів у галузі туризму;
- низьку доступність і незадовільний стан технічного та естетичного стану основної маси найбільш важливих об'єктів туристичного показу, що зумовлює сезонний режим функціонування багатьох туристичних об'єктів;
- невисокий фондовий рівень більшої кількості туристичних компаній;
- низький рівень розвитку допоміжної та самої туристичної інфраструктури, а також їх невідповідність вимогам міжнародних галузевих стандартів туризму;
- недостатню ефективність маркетингових заходів та інструментів щодо удосконалення самого процесу розвитку регіонального туризму.

З урахуванням вищенаведених конкурентних позицій Карпатського регіону що до них вважаємо за доцільне застосування принципово різних видів стратегій:

- для сильних конкурентних позицій – стратегії посилення конкурентних переваг і створення на їх основі додаткових цінностей і продуктів для споживачів;
- для слабких конкурентних позицій – стратегії підвищення конкурентоспроможності та нарощування конкурентних переваг.

Слабкі конкурентні позиції розвитку Карпатського регіону необхідно посилювати шляхом послідовної реалізації відповідних заходів. Для вирішення цих проблем необхідно застосувати програмно-цільовий метод. Його може бути представлено комплексом найбільш загальних заходів, які необхідно деталізувати і реалізовувати в регіональних стратегічних документах у сфері розвитку туризму, в рамках регіональних і муніципальних цільових програм.

Проблему нестачі кваліфікованих кадрів можна вирішити за рахунок створення необхідних умов для професійної підготовки та підвищення кваліфікації робітників, що займаються безпосередньо обслуговуванням туристів. Детермінанта, що характеризує параметри факторів виробництва туристичних послуг, визначається наявністю людських, фізичних ресурсів, знань та технологій, а також розвитком інфраструктури туризму як самостійної економічної галузі. Оцінка наявності людських ресурсів дозволяє дійти висновку, що в туристичній галузі України спостерігається, з одного боку, насиченість ринку трудових ресурсів, але, з іншого – кваліфікація фахівців туристичної галузі досі не відповідає світовим стандартам. Спеціалізована вища освіта працівників цієї галузі є запорукою кваліфікованого підходу до процесу надання туристичних послуг. Важливу роль також має постійне підвищення кваліфікації з урахуванням змін та інновацій у сучасному світовому розвитку туризму. Невід'ємною частиною процесу підвищення кваліфікації вважаємо дистанційне навчання працівників, реалізацію з його допомогою тренінгових програм, що дозволяє комплексно та системно підвищувати рівень професійних знань без відволікання від процесу надання туристичних послуг. Важливо також акцентувати увагу на закордонному

стажируванні спеціалістів в рамках корпоративних обмінів та міжнародних проектів.

Вирішення питання щодо низької фондоозброєності туристських компаній регіону нерозривно пов'язане з розвитком лізингу безпосередньо в самому регіональному туризмі за рахунок залучення розвинутих лізингових компаній і створення регіональних амортизаційних фондів.

Підвищити рівень розвитку туристичної та допоміжних інфраструктур доцільно за допомогою стимулювання конкуренції через залучення компаній, що надають сертифіковані послуги, активізації державних інвестицій в інфраструктуру, в тому числі за рахунок створення локальних туристичних комплексів та розвитку супутніх інфраструктур (дорожньої мережі, комунікацій, енергетичної, соціальної інфраструктур). Важливим у цьому аспекті вважається також використання системи конкурсних відборів при реалізації пріоритетних інвестиційних проектів у сфері регіонального туризму.

Активізувати маркетингову діяльність регіонального туристичного інформаційного центру необхідно шляхом створення і просування туристських брендів на базі унікальних карпатських туристичних продуктів. Розвиток контрактної спеціалізації регіональних туристичних фірм з великими корпораціями для можливості використання корпоративних каналів просування і реалізації послуг, активізація франчайзингу на базі карпатських тuroператорів – заходи, які спроможні перетворити конкурентно слабкі регіональні позиції туристичної галузі на сильні [4, с. 408]. Дуже важливий для розвитку галузі параметр ресурсу знань і технологій характеризується недостатньою кількістю та невисокою якістю друкованої та електронної літератури рекламного характеру. На жаль, в Україні немає жодного видання, яке було б спрямоване на створення позитивного іміджу регіонів України як об'єктів туризму не тільки регіонального, але й міжнародного значення [2, с. 185].

Створення туристичного іміджу країни має супроводжуватися впровадженням різноманітних маркетингових заходів у самих регіонах і за їх межами з метою популяризації туристичних об'єктів. При цьому важливо надавати інформацію не тільки стосовно великих туристичних комплексів, але й стосовно приватних засобів розміщення, що є ефективним маркетинговим засобом для розвитку малого бізнесу в туристичному секторі країни. Питання вдосконалення технологій у туристичній галузі, перш за все, пов'язані з комп'ютерними і комунікаційними технологіями. Як свідчить світовий досвід, центром, який пов'язує різних виробників у рамках туристичної галузі, є інформація. Саме інформаційні потоки, а не товари забезпечують зв'язки між виробниками туристичних послуг; вони йдуть не тільки у вигляді потоків даних, але виступають також у формі послуг і платежів. Що стосується ресурсу технологій у сфері туризму, то вони пов'язані, у першу чергу, із комп'ютерними та комунікаційними технологіями – система інформаційних технологій у туризмі охоплює комп'ютеризовану систему резервування, телеконференції, відеотекст, відео, відеоброшури, інформаційні менеджмент-системи, супутникові принтери, електронні інформаційні системи

авіакомпаній, електронні перекази коштів, цифрові телефонні мережі, а також мобільний зв'язок. Причому кожний з вищенаведених елементів системи має бути взаємопов'язаний з іншими. Найбільш проблемним для виходу України на світовий ринок туристичних послуг є детермінант грошових ресурсів. Саме брак коштів є основним перешкоджаючим чинником на шляху розвитку вітчизняної туристичної галузі. Основним джерелом надходження коштів, що можуть бути спрямовані в туристичну галузь, є інвестиційні ресурси. Слід відзначити, що доцільно проводити політику як із залучення іноземного інвестора, так і із залучення внутрішніх ресурсів, тобто власних коштів туристичних підприємств і підприємств суміжних галузей на розвиток туристичної галузі. Обсяг внутрішніх інвестицій, на жаль, залишається дуже незначним [3, с. 345].

Інвестиційна політика держави у сфері туризму повинна бути направлена на забезпечення його стійкого розвитку, а також передбачати залучення інвестицій у всі сфери туристичної індустрії та посилення державного контролю за ефективністю інвестицій в туристичну індустрію. В основі інвестиційної політики повинні бути формування сприятливого інвестиційного клімату, створення стабільних умов для здійснення підприємницької діяльності, забезпечення недоторканності приватної власності, свободи переміщення послуг і товарів туристського призначення, використання інноваційних інструментів залучення інвестицій, забезпечення економічного стимулювання впровадження нових високоефективних технологій у сфері туристської індустрії.

Шляхами вдосконалення розвитку регіонального туризму України (на прикладі розвитку регіонального туризму Карпат) вважаємо:

- підвищення рівня і якості життя населення за рахунок підвищення доходів населення та доступності соціальних послуг для населення;
- розвиток ринку праці та підвищення економічної активності населення;
- диверсифікацію регіональної економіки та досягнення високих темпів економічного зростання за рахунок підтримки пріоритетних напрямів економічного розвитку регіону та формування нових секторів економіки: логістики, деревообробки тощо;
- формування просторової організації Карпатського регіону, що відповідає демографічним та економічним тенденціям шляхом оптимізації системи розселення Карпатського регіону, соціальних, транспортних та інженерних інфраструктур.

Головною метою розвитку регіонального туризму не тільки Карпатського регіону, але й інших регіонів України вважаємо підвищення конкурентоспроможності існуючого туристичного регіонального продукту на українському та закордонному ринках. В аспекті вирішення цієї проблеми постають задачі закріплення існуючої спеціалізації туристичного сектора та його поступової диверсифікації, збільшення обсягу туристичного потоку, а також задачі розвитку інфраструктури гостинності, зовнішніх інфраструктур та інституційного середовища розвитку сектору [1, с. 89].

Таким чином, регіони мають потребу в розробці стратегії розвитку, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності. Практично всі українські регіони сьогодні мають програми соціально-економічного розвитку, розроблені як самостійно, так і за підтримки зовнішніх консультантів. Однак, звичайно, це декларативний документ, що містить: деякий аналіз бюджету та ресурсів регіону, можливі перспективи розвитку та перелік інвестиційних проектів. Як правило, такі програми створюються для того, щоб обґрунтувати можливість отримання коштів на так звані федеральні програми, фінансування яких здійснюється з федерального бюджету. З іншого боку, численні регіональні програми соціально-економічного розвитку так і залишаються на папері. Проблема не тільки в якості розроблених документів, а ще й у тому, що автори програм соціально-економічного розвитку регіону не беруть до уваги фундаментальні відмінності України від інших країн.

Література:

1. *Савельев Л. А.* Инвестиционная привлекательность корпораций предпринимательского типа / Л. А. Савельев, Н. И. Савельев, Т. Л. Пляскина // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетр. : ДНУ. – 2001. – Вип. 82. – С. 88–96.
2. *Ткаченко Т. І.* Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т. І. Ткаченко. – К. : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2006. – 537 с.
3. *Хлопак С. В.* Управління туристичною галуззю: стан та перспективи / С. В. Хлопак // Регіональні перспективи. – 2000. – № 2-3 (9-10). – С. 345–346.
4. *Шульгіна Л. М.* Формування інфраструктури інформаційної підтримки прийняття рішень підприємства туристичної галузі / Л. М. Шульгіна // Маркетинг та логістика в системі менеджменту : VI Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Львів, 9-10 лист. 2006 р.). – Львів : Нац. ун-т “Львівська політехніка”, 2006. – С. 407–409.

Надійшла до редколегії 16.09.2014 р.

УДК 35.083.3

А. І. БОНДАРЕНКО

**ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК ЧИННИКА ФОРМУВАННЯ
ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Визначено сутність, завдання, функції, види та принципи здійснення державного фінансового контролю. Запропоновано заходи щодо вдосконалення системи державного фінансового контролю як важливого чинника формування ефективної фінансової системи в Україні.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, фінансова система, бюджетний процес.